TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2011. gada 26. maijā *

Lieta C-485/07

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko *Centrale Raad van Beroep* (Nīderlande) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2007. gada 1. novembrī un kas Tiesā reģistrēts 2007. gada 5. novembrī, tiesvedībā

Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen

pret

H. Akdas,

H. Agartan,

Z. Akbulut,

* Tiesvedības valoda — holandiešu.

M. Bas,

K. Yüzügüllüer,

E. Keskin,

C. Topaloglu,

A. Cubuk un

S. Sariisik.

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs A. Ticano [*A. Tizzano*], tiesneši Ž. Ž. Kāzels [*J.-J. Kasel*] (referents), E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*], M. Ilešičs [*M. Ilešič*] un M. Bergere [*M. Berger*],

ģenerāladvokāte E. Šarpstone [*E. Sharpston*],
sekretāre M. Ferreira [*M. Ferreira*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2010. gada 21. oktobra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen* vārdā — F. Kēnens [F. Keunen] un I. Eikhauta [I. Eijkhout], pārstāvji,

— H. Akdasa [*Akdas*] vārdā — K. de Rois van Zeideveins [*C. de Roy van Zuydewijn*], *advocaat*,

— H. Agartana [*Agartan*] vārdā — D. Shāps [*D. Schaap*], *advocaat*,

— M. Basa [*Bas*] vārdā — N. Tirkols [*N. Türkkol*], *advocaat*,

— Nīderlandes valdības vārdā — K. Viselsa [*C. Wissels*], K. ten Dama [*C. ten Dam*] un M. Norta [*M. Noort*], pārstāves,

— Apvienotās Karalistes valdības vārdā — Z. Braienstone-Krosa [*Z. Bryanston-Cross*], pārstāve, kurai palīdz Dž. Kopels [*J. Coppel*] un T. Vards [*T. Ward*], *barristers*,

— Eiropas Komisijas vārdā — M. van Bēks [*M. van Beek*] un V. Kreišics [*V. Kreuschitz*], pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokātes uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par Nolīguma, ar kuru izveido asociāciju starp Eiropas Ekonomikas Kopienu un Turciju, kuru 1963. gada 12. septembrī Ankarā parakstīja Turcijas Republika, no vienas puses, un EEK dalībvalstis un Kopiena, no otras puses, un kurš Kopienas vārdā noslēgts, apstiprināts un ratificēts ar Padomes 1963. gada 23. decembra Lēmumu 64/732/EEK (OV 1964, 217, 3685. lpp.; turpmāk tekstā — "Asociācijas nolīgums"), 9. panta un 1970. gada 23. novembrī Briselē parakstītā Papildu protokola, kas Kopienas vārdā noslēgts, apstiprināts un ratificēts ar Padomes 1972. gada 19. decembra Regulu (EEK) Nr. 2760/72 (OV L 293, 1. lpp.; turpmāk tekstā — "Papildu protokols"), 59. panta, kā arī Asociācijas padomes 1980. gada 19. septembra Lēmuma Nr. 3/80 par Eiropas Kopienu dalībvalstu sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem, kuriem ir Turcijas pilsonība, un viņu ģimenes locekļiem (OV 1983, L 110, 60. lpp.; turpmāk tekstā — "Lēmums Nr. 3/80") 3. panta 1. punkta un 6. panta 1. punkta pirmās daļas interpretāciju.

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā, kuras ietvaros *Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen* [Darbinieku apdrošināšanas īstenošanas iestādes padome] (turpmāk tekstā — "*Uwv*") vēršas pret H. Akdasu un astoņiem citiem agrāk migrējušiem darbiniekiem, kuriem ir Turcijas pilsonība, par invaliditātes pensijas piemaksas (turpmāk tekstā — "papildu piemaksa"), kas šiem pēdējiem tika maksāta atbilstoši Nīderlandes tiesību aktiem, atcelšanu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesiskais regulējums

EEK un Turcijas asociācija

Asociācijas nolīgums

3 Asociācijas nolīguma mērķis saskaņā ar tā 2. panta 1. punktu ir veicināt nepārtrauktu un līdzsvarotu tirdzniecības un ekonomisko attiecību nostiprināšanu starp līgumslēdzējām pusēm, tostarp darbaspēka jomā, pakāpeniski ieviešot darbinieku brīvu pārvietošanos (Asociācijas nolīguma 12. pants), kā arī novēršot ierobežojumus brīvībai veikt uzņēmējdarbību (minētā nolīguma 13. pants) un pakalpojumu sniegšanas brīvībai (šī paša nolīguma 14. pants), lai uzlabotu Turcijas tautas dzīves līmeni un veicinātu vēlāku Turcijas Republikas iestāšanos Kopienā (šī nolīguma preambulas ceturtais apsvērums un 28. pants).

4 Tādēļ Asociācijas nolīgumā ir paredzēts sagatavošanās posms, kas Turcijas Republikai ar Kopienas palīdzību ļauj uzlabot tās tautsaimniecību (šī nolīguma 3. pants), pārejas posms, kurā tiek nodrošināta pakāpeniska muitas kopienas izveidošana un ekonomikas politikas saskaņošana (minētā nolīguma 4. pants), un nobeiguma posms, kas ir balstīts uz muitas savienību un ietver līgumslēdzēju pušu ekonomikas politikas koordinācijas pastiprināšanu (šī paša nolīguma 5. pants).

5 Asociācijas nolīguma 6. panta redakcija ir šāda:

"Lai nodrošinātu asociācijas režīma piemērošanu un pakāpenisku attīstību, Līgumslēdzējas puses tiekas Asociācijas padomē, kas darbojas atbilstoši tai nolīgumā piešķirtajai kompetencei."

6 Saskaņā ar Asociācijas nolīguma 8. pantu, kas ietverts tā II sadaļā ar nosaukumu "Pārejas posma īstenošana":

"4. pantā izvirzīto mērķu sasniegšanai Asociācijas padome pirms pārejas posma sākuma un saskaņā ar pagaidu protokola 1. pantā paredzēto kārtību nosaka nosacījumus, noteikumus un termiņus, kā īstenojamas tiesību normas, kas attiecas uz [EK] līgumā paredzētajām jomām, kas ir jāņem vērā, it īpaši tām, kas paredzētas šajā sadaļā, kā arī jebkādas drošības klauzulas, kas tiek uzskatītas par noderīgām."

7 Asociācijas nolīguma 9. pantā, kas ietverts tajā pašā II sadaļā, ir paredzēts:

"Līgumslēdzējas puses atzīst, ka jomā, kas attiecas uz Nolīguma piemērošanu, neskarot īpašus noteikumus, kas var tikt pieņemti saskaņā ar 8. pantu, ir aizliegta jebkāda diskriminācija pilsonības dēļ saskaņā ar [EK] līguma [12.] pantā izteikto principu."

8 Asociācijas nolīguma 12. pantā, kas arī atrodams tā II sadaļā, proti, tās 3. nodaļā ar virsrakstu "Citi ekonomiska rakstura noteikumi", ir paredzēts:

"Līgumslēdzējas puses vienojas vadīties pēc [EKL 39., 40.] un [41. panta] nolūkā pakāpeniski panākt darbinieku brīvu pārvietošanās to starpā."

9 Atbilstoši Asociācijas nolīguma 22. panta 1. punktam:

"[Asociācijas] nolīguma mērķu sasniegšanai un tajā noteiktajos gadījumos Asociācijas padomei ir lēmējtiesības. Katra no pusēm veic pieņemto lēmumu īstenošanai nepieciešamos pasākumus. [..]"

— Papildu protokols

10 Papildu protokolā, kas atbilstoši tā 62. pantam ir Asociācijas nolīguma neatņemama sastāvdaļa, saskaņā ar tā 1. pantu ir paredzēti nosacījumi, kārtība un grafiks pārejas posma, kas minēts minētā nolīguma 4. pantā, īstenošanai.

11 Papildu protokolā ir iekļauta II sadaļa ar nosaukumu "Personu un pakalpojumu kustība", kuras I nodaļa attiecas uz "darbiniekiem".

12 Papildu protokola I nodaļas 36. pantā ir paredzēts, ka darbinieku brīvu pārvietošanos starp Kopienas dalībvalstīm un Turciju nodrošina pakāpeniski saskaņā ar Asociācijas nolīguma 12. punktā izklāstītajiem principiem laika posmā starp divpadsmitā un divdesmit otrā gada beigām pēc minētā nolīguma stāšanās spēkā; Asociācijas padome lemj par šajā nolūkā vajadzīgajiem noteikumiem.

13 Papildprotokola 39. panta redakcija ir šāda:

"1. Pirms pirmā gada beigām kopš šā protokola stāšanās spēkā Asociācijas padome pieņem sociālās nodrošināšanas noteikumus attiecībā uz darbiniekiem, kuriem ir Turcijas pilsonība, kuri pārvietojas Kopienā, un viņu ģimenēm, kas dzīvo Kopienā.

2. Šiem noteikumiem atbilstoši vēl nosakāmai kārtībai jādod darbiniekiem, kuriem ir Turcijas pilsonība, iespēja summēt dažādās dalībvalstīs pavadītos apdrošināšanas vai nodarbinātības laikposmus attiecībā uz vecuma pensiju, pārdzīvojošā laulātā un invaliditātes pensiju, kā arī attiecībā uz darbinieka un viņa ģimenes, kas dzīvo Kopienas ietvaros, veselības aprūpi. Šie noteikumi nevar paredzēt dalībvalstu pienākumus ņemt vērā Turcijā pavadītos laikposmus.

3. Iepriekš minētajiem noteikumiem jādod iespēja nodrošināt ģimenes pabalstu samaksu, ja darbinieka ģimene dzīvo Kopienas ietvaros.

4. Jāpastāv iespējai vecuma pensiju, pārdzīvojošā laulātā un invaliditātes pensiju, kas ir iegūta, pamatojoties uz saskaņā ar 2. punktu pieņemtajiem noteikumiem, eksportēt uz Turciju.

5. Šajā pantā paredzētie noteikumi neskar tiesības un pienākumus, kas izriet no starp Turciju un Kopienas dalībvalstīm noslēgtajiem divpusējiem nolīgumiem, ciktāl šajos nolīgumos Turcijas pilsoņiem ir paredzēts labvēlīgāks režīms."

14 Papildu protokola 59. panta redakcija ir šāda:

"Jomās, uz ko attiecas šis protokols, Turcijai nepiemēro labvēlīgāku režīmu kā to, ko dalībvalstis piešķir viena otrai saskaņā ar [EK līgumu]."

Lēmums Nr. 3/80

15 Lēmums Nr. 3/80, ko Asociācijas padome ir pieņēmusi, pamatojoties uz Papildu protokola 39. pantu, ir vērsts uz to, lai koordinētu dalībvalstu sociālā nodrošinājuma sistēmas nolūkā darbiniekiem, kuriem ir Turcijas pilsonība, kas ir vai ir bijuši nodarbināti vienā vai vairākās Kopienas dalībvalstīs, kā arī šo darbinieku ģimenes locekļiem un pārdzīvojušiem laulātājiem dot iespēju izmantot tradicionālo sociālā nodrošinājuma nozaru pakalpojumus. Šim nolūkam šī lēmuma noteikumos būtībā ir pārņemtas atsevišķas Padomes 1971. gada 14. jūnija Regulas (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā (OV L 149, 2. lpp.), normas.

16 Lēmuma Nr. 3/80 2. pantā ar nosaukumu "Piemērošanas joma attiecībā uz personām" ir paredzēts:

"Šis lēmums ir piemērojams:

— darbiniekiem, kuriem ir vai ir bijuši piemērojami vienas vai vairāku dalībvalstu tiesību akti un kuriem ir Turcijas pilsonība;

— šo darbinieku ģimenes locekļiem, kas dzīvo kādā dalībvalstī;

— šo darbinieku pārdzīvojošiem laulātajiem."

17 Lēmuma Nr. 3/80 3. panta 1. punktā ar nosaukumu "Vienlīdzīga attieksme", kurā ir pārņemts Regulas Nr. 1408/71 3. panta 1. punkta formulējums, ir paredzēts:

"Neskarot īpašos šī lēmuma noteikumus, uz personām, kas dzīvo kādā dalībvalstī un kuriem ir piemērojami šī lēmuma noteikumi, attiecas tie paši pienākumi un viņiem ir tiesības uz tiem pašiem pabalstiem saskaņā ar ikvienas dalībvalsts tiesību aktiem, ievērojot tādus pašus nosacījumus, kādi attiecas uz šīs dalībvalsts pilsoņiem."

18 Lēmuma Nr. 3/80 4. panta ar nosaukumu "Materiālā piemērošanas joma" 1. un 2. punktā ir noteikts:

"1. Šis lēmums attiecas uz visiem tiesību aktiem, kuri skar šādas sociālā nodrošinājuma jomas:

a) slimības un maternitātes pabalsti;

b) invaliditātes pabalsti, to skaitā pabalsti, kuru uzdevums ir saglabāt vai uzlabot pelnītspēju;

c) vecuma pabalsti;

d) pabalsti apgādnieka zaudējuma gadījumā;

e) pabalsti ar darbu saistītos nelaimes gadījumos un arodslimību gadījumā;

f) apbedīšanas pabalsti;

g) bezdarbnieka pabalsti;

h) ģimenes pabalsti.

Šo lēmumu piemēro vispārīgajām un īpašajām sociālā nodrošinājuma sistēmām, kuras var būt gan uz iemaksām balstītas, gan uz iemaksām nebalstītas sistēmas [..]."

19 Lēmuma Nr. 3/80 6. panta ar nosaukumu "Dzīvesvietas klauzulu atcelšana [..]", kas atbilst Regulas Nr. 1408/71 10. pantam, 1. punkta pirmajā daļā ir noteikts:

"Izņemot gadījumus, kad šajā lēmumā paredzēts citādi, invaliditātes, vecuma pabalstus vai naudas pabalstus apgādnieka zaudējuma gadījumā, kā arī pensijas par nelaimes gadījumu darbā vai arodslimībām, kas iegūtas saskaņā ar vienas vai vairāku dalībvalstu tiesību aktiem, nevar nekādi samazināt, pārveidot, apturēt, atsaukt vai konfiscēt tāda iemesla dēļ, ka to saņēmējs dzīvo Turcijā vai dalībvalsts teritorijā, kas nav tā dalībvalsts, kurā atrodas institūcija, kas ir atbildīga par to izmaksu."

20 Lēmuma Nr. 3/80 III sadaļā ar nosaukumu "Īpašie noteikumi attiecībā uz dažādām pabalstu kategorijām" ir ietverti koordinējošie noteikumi, kuru pamatā ir Regula Nr. 1408/71, tostarp saistībā ar invaliditātes, vecuma un apbedīšanas pabalstiem (pensijas).

21 Lēmuma Nr. 3/80 32. pantā ir paredzēts:

"Turcija un Kopiena saistībā ar savu attiecīgo atbildības jomu veic pasākumus, lai izpildītu šī lēmuma noteikumus."

22 1983. gada 8. februārī Eiropas Kopienu Komisija Padomei iesniedza regulas (EEK) priekšlikumu, lai Eiropas Ekonomikas Kopienā piemērotu Lēmumu Nr. 3/80 (OV C 110, 1. lpp.); no šī projekta formulējumiem izriet, ka šī regula "ir piemērojama Kopienā" (1. pants) un tajā ir noteikti šī lēmuma "piemērošanas papildu noteikumi".

23 Tomēr faktiski Eiropas Savienības Padomes regula šī priekšlikuma rezultātā nav tikusi pieņemta.

Regula Nr. 1408/71

24 Regulā Nr. 1408/71 ir iekļauts 3. pants ar nosaukumu "Vienāda [vienlīdzīga] attieksme", kura 1. punktā ir noteikts:

"Ievērojot šīs regulas noteikumus, uz personām, kas dzīvo kādā dalībvalstī, uz kuru attiecas šī regula, attiecas tie paši pienākumi un tie paši pabalsti saskaņā ar jebkuras dalībvalsts tiesību aktiem, kas attiecas uz šīs valsts pilsoņiem."

25 Minētās regulas 4. panta 1. un 2. punktā tās materiālā piemērošanas joma ir noteikta šādi:

"1. Šī regula attiecas uz visiem tiesību aktiem, kuri skar šādas sociālā nodrošinājuma jomas:

a) slimības un maternitātes pabalsti;

b) invaliditātes pabalsti, to skaitā pabalsti, kuru uzdevums ir saglabāt vai uzlabot pelnītspēju;

c) vecuma pabalsti;

d) pabalsti apgādnieka zaudējuma gadījumā;

e) pabalsti ar darbu saistītos nelaimes gadījumos un arodslimību gadījumā;

f) apbedīšanas pabalsti;

g) bezdarbnieka pabalsti;

h) ģimenes pabalsti.

2. Šo regulu piemēro visām vispārīgajām un īpašajām sociālā nodrošinājuma sistēmām, kuras var būt gan uz iemaksām balstītas, gan uz iemaksām nebalstītas sistēmas [..]."

26 Ar Padomes 1992. gada 30. aprīļa Regulu (EEK) Nr. 1247/92, ar kuru ir izdarīti grozījumi Regulā Nr. 1408/71 (OV L 136, 1. lpp.) un kura ir stājusies spēkā 1992. gada 1. jūnijā, pēdējās minētās regulas 4. pantā tika iekļauts 2.a punkts šādā redakcijā:

"Šī regula attiecas arī uz īpašajiem uz iemaksām nebalstītiem pabalstiem [speciālajiem no iemaksām neatkarīgajiem pabalstiem], kuri paredzēti tiesību aktos vai sistēmās, kas nav 1. punktā minētās vai kas ir izslēgtas ar 4. punktu, gadījumos, kad šādi pabalsti ir domāti:

a) vai nu, lai nodrošinātu papildu segumu, aizvietojuma segumu vai palīgsegumu pret riska veidiem, ko aptver 1. punkta no a) līdz h) apakšpunktā paredzētās sociālā nodrošinājuma jomas, vai arī

b) vienīgi kā konkrētā invalīdu aizsardzība."

27 Ar Regulas Nr. 647/2005 1. panta 2. punktu minētajā 4. panta 2.a punktā tika izdarīti grozījumi, un kopš šī brīža tas ir izteikts šādā redakcijā:

"Šo pantu piemēro speciālajiem no iemaksām neatkarīgiem naudas pabalstiem, kas paredzēti tiesību aktos, kuri sakarā ar to personu loku, mērķiem un/vai tiesību iegūšanas nosacījumiem atbilst gan sociālā nodrošinājuma tiesību aktu, kas minēti 1. punktā, gan sociālās palīdzības tiesību aktu pazīmēm.

"Speciālie no iemaksām neatkarīgie naudas pabalsti" ir tādi pabalsti, kas:

a) ir paredzēti, lai nodrošinātu vai nu:

i) papildu, aizvietojuma vai palīgaizsardzību, kas ir pret riskiem, uz kuriem attiecas 1. punktā minētās sociālā nodrošinājuma jomas, un kas attiecīgajām personām garantē minimālos iztikas līdzekļus, ņemot vērā ekonomisko un sociālo situāciju attiecīgajā dalībvalstī; vai

ii) vienīgi īpašu aizsardzību invalīdiem, kas cieši saistīta ar šo personu sociālo vidi attiecīgajā dalībvalstī, un

b) gadījumos, kad finansējums tiek gūts vienīgi no obligātajiem nodokļiem, kuri paredzēti vispārējo valsts izdevumu segšanai, un kad pabalstu piešķiršanas un aprēķināšanas nosacījumi nav atkarīgi ne no kādām iemaksām par pabalsta saņēmēju. Tomēr pabalstus, kas piešķirti, lai papildinātu uz iemaksām balstītus pabalstus, neuzskata par pabalstiem, kas balstīti uz iemaksām, tikai šā iemesla dēļ; un

c) ir uzskaitīti IIa pielikumā."

28 Regulas Nr. 1408/71 10. panta 1. punkta pirmajā daļā ir noteikts:

"Izņemot gadījumus, kad šajā regulā paredzēts citādi, invaliditātes, vecuma pabalstus vai naudas pabalstus apgādnieka zaudējuma gadījumā [naudas pabalstus invaliditātes, vecuma vai apgādnieka zaudējuma gadījumā], pensijas par nelaimes gadījumu darbā vai arodslimību un apbedīšanas pabalstus, kas iegūti saskaņā ar vienas vai vairāku dalībvalstu tiesību aktiem, nevar nekādā veidā samazināt, pārveidot, apturēt, atsaukt vai konfiscēt tāda iemesla dēļ, ka to saņēmējs dzīvo citā dalībvalstī, kas nav tā dalībvalsts, kurā atrodas institūcija, kura ir atbildīga par to maksāšanu."

29 Ar Regulas Nr. 1247/92 1. panta 4. punktu Regulā Nr. 1408/71 tika iekļauts arī jauns 10.a pants, kura 1. punkts ir izteikts šādi:

"Neraugoties uz 10. panta un III sadaļas noteikumiem personām, uz kurām attiecas šī regula, īpašos uz iemaksām nebalstītos skaidrās naudas pabalstus [speciālos no iemaksām neatkarīgos naudas pabalstus], kas minēti 4. panta 2.a punktā, piešķir vienīgi tās dalībvalsts teritorijā, kurā tās dzīvo, saskaņā ar šīs valsts tiesību aktiem, ja šādi pabalsti ir uzskaitīti IIa pielikumā. Šos pabalstus piešķir dzīvesvietas iestāde uz šīs iestādes rēķina."

30 Ar Regulas Nr. 647/2005 1. panta 5. punktu minētā 10.a panta 1. punktā tika izdarīti grozījumi, un kopš šī brīža tas ir izteikts šādā redakcijā:

"Regulas 10. panta un III sadaļas noteikumus nepiemēro speciālajiem no iemaksām neatkarīgiem pabalstiem, kas minēti 4. panta 2.a punktā. Personas, kam piemēro šo regulu, saņem šos pabalstus vienīgi tajā dalībvalstī, kurā tās dzīvo, un saskaņā ar minētās dalībvalsts tiesību aktiem, ciktāl šie pabalsti ir minēti IIa pielikumā. Pabalstus izmaksā dzīvesvietas institūcija uz sava rēķina."

31 Regulas Nr. 1247/92 2. panta 1. un 2. punktā ir paredzēts:

"1. Šīs regulas 1. panta piemērošana pati par sevi nerada iemeslu to pabalstu atsaukšanai, ko dalībvalsts kompetentās institūcijas pirms šīs regulas stāšanās spēkā ir piešķīrušas saskaņā ar Regulas [..] Nr. 1408/71 III nodaļas noteikumiem, uz ko attiecas minētās regulas 10. panta noteikumi.

2. Regulas 1. panta piemērošana pati par sevi nerada iemeslu atteikt tāda pieteicēja vai saņēmēja, kurš ir izpildījis pabalsta piešķiršanas nosacījumus pirms šīs regulas stāšanās spēkā, pieteikumu uz īpašo uz iemaksām nebalstīto pabalstu [speciālo no iemaksām neatkarīgo naudas pabalstu], ko papildus piešķir līdztekus pensijai, pat ja viņš dzīvo citas dalībvalsts teritorijā, kas nav kompetentā valsts, ar noteikumu, ka pieteikumu pabalsta saņemšanai iesniedz piecu gadu laikā kopš šīs regulas stāšanās spēkā."

32 Regulas Nr. 1408/71 piemērošanas kārtība ir noteikta Padomes 1972. gada 21. marta Regulā (EEK) Nr. 574/72 (OV L 74, 1. lpp.).

Valsts tiesiskais regulējums

33 Nīderlandē darbinieku apdrošināšana darba nespējas gadījumam ir paredzēta Likumā par apdrošināšanu darba nespējas gadījumam (*Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering*, turpmāk tekstā — "*WAO*"), kas ir spēkā kopš 1966. gada.

34 1986. gada 6. novembra Likums par papildu pabalstiem (*Toeslagenwet*, turpmāk tekstā — "*TW*"), kas ir stājies spēkā 1987. gada 1. janvārī, ir vērsts uz to, lai personām, kas atbilstoši tādai sociālajai apdrošināšanai kā tā, kura ir ieviesta ar *WAO* (līdzīgi kā tostarp apdrošināšana bezdarba gadījumam, slimības gadījumam un nelaimes gadījumiem darbā), saņem tādu pabalstu saistībā ar atalgojuma zaudējumu, kas ir zemāks par minimālo algu, piešķirtu papildu piemaksu, ar kuru viņu aizstājošā maksājuma apmērs tiktu palielināts līdz līmenim, kura maksimālais apmērs sasniedz Nīderlandē spēkā esošās minimālās algas līmeni. Pamata lietas faktu rašanās laikā šīs papildu piemaksas apmērs bija noteikts 30 % no minimālās algas apmērā, tādēļ tiesīgas personas, kas saņēma invaliditātes pabalstu mazāk par 70 % no minētās algas apmērā, guva ienākumus, kuru apmērs bija mazāks par minimālo algu. Pēc attiecīgas personas pieteikuma *Uwv* nosaka, vai ir tiesības uz papildu piemaksu atbilstoši *TW*.

35 Ar 1999. gada 27. maija Likumu par pabalstu eksporta ierobežošanu (*Wet beperking export uitkeringen*; turpmāk tekstā — "*BEU*") *TW* tika iekļauts jauns 4.a pants, kura 1. punktā ir paredzēts, ka personai, kura atbilst nosacījumiem, lai saņemtu pēdējā minētajā likumā paredzētos pabalstus, nav tiesību uz šiem pabalstiem laikposmā, kurā tā nedzīvo Nīderlandē. Ir precizēts, ka attiecīgo pabalstu eksports ir iespējams tikai tad,

ja ar ieinteresētās personas dzīvesvietas valsti noslēgta divpusēja konvencija nodrošina atbilstošu Nīderlandes regulējuma piemērošanu.

36 Kā izriet no *BEU* pamatojuma izklāsta, šī *TW* grozījuma mērķis ir aizstāt personalitātes principu ar teritorialitātes principu, lai uzlabotu ārvalstīs dzīvojošiem saņēmējiem izmaksāto pabalstu pārraudzības nosacījumus. Lai pamatotu minēto grozījumu, Nīderlandes likumdevējs šajā kontekstā tāpat ir norādījis uz papildu piemaksas, kura ir paredzēta, lai nodrošinātu minimālo dzīves līmeni Nīderlandē, raksturu, kā arī to, ka tās izmaksa tiek finansēta no valsts budžeta.

37 Minētais *TW* grozījums ir stājies spēkā 2000. gada 1. janvārī.

38 Tomēr tika ieviesta pārejas kārtība, atbilstoši kurai personas, kurām dienā pirms jaunā regulējuma spēkā stāšanās dienas bija tiesības saņemt *TW* paredzētos pabalstus un kuri šajā dienā nedzīvoja Nīderlandē:

"1° pirmā gada laikā pēc šī likuma stāšanās spēkā [tas ir, 2000. gadā] saņem summu, uz kuru viņiem būtu tiesības, ja viņi būtu dzīvojuši Nīderlandē, [pilnā] apmērā;

2° otrā gada laikā pēc šī likuma stāšanās spēkā [tas ir, 2001. gadā] saņem divas trešdaļas no summas, uz kuru viņiem būtu tiesības, ja viņi būtu dzīvojuši Nīderlandē;

3° trešā gada laikā pēc šī likuma stāšanās spēkā [tas ir, 2002. gadā] saņem vienu trešdaļu no summas, uz kuru viņiem būtu tiesības, ja viņi būtu dzīvojuši Nīderlandē."

39 Attiecībā uz nākamajiem gadiem personām, kuras nedzīvo Nīderlandē, pabalsta izmaksa tika atcelta pilnībā.

40 Ar Regulu Nr. 647/2005 *TW*, kas 2000. gadā tika grozīts ar *BEU*, tika pievienots Regulas Nr. 1408/71, kurā grozījumi tika izdarīti ar Regulu Nr. 1247/92, IIa pielikumā iekļautajam tādu speciālo no iemaksām neatkarīgo naudas pabalstu sarakstam Regulas Nr. 1408/71 4.a panta nozīmē, kuriem atbilstoši Regulas Nr. 1408/71 10.a pantam netiek piemērots šīs pēdējās minētās regulas 10. pantā paredzētais eksportēšanas pienākums.

41 Pēc tam ar spēku no 2006. gada 7. decembra *TW* tika pievienota jauna pārejas norma par labu personām, kas dzīvo nevis Nīderlandē, bet citā Eiropas Savienības dalībvalstī, Eiropas Ekonomikas zonas valstī vai Šveicē, saskaņā ar kuru personas, ciktāl viņām dienā pirms Regulas Nr. 647/2005 spēkā stāšanās dienas bija tiesības uz pabalstiem atbilstoši Regulas Nr. 1408/71 10. panta 1. punktam,

— 2007. gadā saņem summu, uz kuru viņiem būtu tiesības, ja viņi būtu dzīvojuši Nīderlandē, pilnā apmērā;

— 2008. gadā saņem divas trešdaļas no summas, uz kuru viņiem būtu tiesības, ja viņi būtu dzīvojuši Nīderlandē;

— 2009. gadā saņem vienu trešdaļu no summas, uz kuru viņiem būtu tiesības, ja viņi būtu dzīvojuši Nīderlandē.

42 Pabalsta izmaksa minētajām personām pilnībā tika atcelta, sākot ar 2010. gada 1. janvāri.

Pamata prāva un prejudiciālie jautājumi

43 No lēmuma lūgt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka atbildētāji pamata lietā ir Turcijas pilsoņi, kas noteiktā laikposmā veikuši algotu darbu Nīderlandē.

44 Pēc darba nespējas iestāšanās viņi pirms 2000. gada lūdza un viņiem tika piešķirts atbilstoši *WAO* Nīderlandes valsts maksājamais pabalsts.

45 Ņemot vērā, ka minētā pabalsta apmērs bija mazāks par minimālo algu, atbildētāji pamata lietā, piemērojot *TW* pirms 2000. gada spēkā esošajā redakcijā, saņēma arī papildu piemaksu, kas bija paredzēta, lai viņiem nodrošinātu ienākumu līmenī, kurš būtu pēc iespējas tuvāks minimālajai algai.

46 Viņu fiziskās nespējas turpināt darbu dēļ atbildētāji pamata lietā pēc tam atgriezās Turcijā pie savām ģimenēm, un viņiem, piemērojot Papildu protokola 39. panta 4. punktu, tika saglabāta abu šo pabalstu izmaksa. Maksājums vienmēr tika veikts

vienota pārskaitījuma formā, nekādi nenošķirot invaliditātes pensijas summu un papildu piemaksas summu.

47 Pēc *TW* ar *BEU* izdarītajiem grozījumiem, kas stājās spēkā 2000. gada 1. janvārī, Nīderlandes kompetentās iestādes, piemērojot šī sprieduma 38. punktā norādīto pārejas kārtību, nolēma pakāpeniski atcelt papildu piemaksas, kas viņiem tika maksāta līdz šim, izmaksu, [to samazinot] par vienu trešdaļu gadā, sākot ar 2001. gada 1. janvāri.

48 Atbildētāji pamata lietā par šo pakāpenisko atcelšanu iesniedza sūdzības.

49 Ar 2003. gada 14. marta spriedumu *Centrale Raad van Beroep* [apelācijas tiesa sociālās apdrošināšanas un civildienesta jautājumos] uzskatīja, ka, veicot minēto atcelšanu, netiek ievērots pienākums, saskaņā ar kuru pabalstu eksportam jābūt atļautam, kurš ir paredzēts Ženēvā 1964. gada 28. jūnijā Starptautiskās Darba organizācijas pieņemtās Konvencijas Nr. 118 par vienlīdzīgu attieksmi pret [savas valsts] pilsoņiem un ārvalstniekiem sociālā nodrošinājuma jomā (turpmāk tekstā — "SDO Konvencija Nr. 118") 5. panta 1. punktā.

50 2003. gada 18. augustā *Uwv* tādējādi nolēma atbildētājiem pamata lietā piešķirt papildu piemaksu pilnā apmērā par laikposmu no 2001. gada 1. janvāra līdz 2003. gada 30. jūnijam. Turpretim, sākot ar 2003. gada 1. jūliju, šīs piemaksas izmaksa tika galīgi atcelta.

51 Atbildētāju pamata lietā par šiem atcelšanas lēmumiem iesniegtās sūdzības tika noraidītas.

52 Ar 2004. gada 19. marta un 2004. gada 23. augusta spriedumiem *Rechtbank Amsterdam* [Amsterdamas tiesa] atbildētāju pamata lietā iesniegtās sūdzības atzina par pamatotām un minētos lēmumus atcēla, uzskatot, ka papildu piemaksas, ko saņēma pēdējās minētās personas, atcelšana nav saderīga ne vien ar SDO Konvencijas Nr. 118 5. panta 1. punktu, bet arī ar Lēmuma Nr. 3/80 6. panta 1. punkta pirmo daļu un diskriminācijas pilsonības dēļ aizlieguma principu, kas ir paredzēts Romā 1950. gada 4. novembrī parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk tekstā — "ECPAK") 14. pantā, lasot to kopā ar Parīzē 1952. gada 20. martā parakstītā Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas papildu protokola (turpmāk tekstā — "Pirmais papildu protokols") 1. pantu, kā arī Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālasamblejas 1966. gada 16. decembrī pieņemtā Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām, kas stājies spēkā 1976. gada 23. martā, 26. pantu.

53 *Uwv* minētos spriedumus pārsūdzēja *Centrale Raad van Beroep*.

54 Tāpat kā bija nolēmusi *Rechtbank te Amsterdam* un par ko tajā izskatāmās lietas dalībnieki iebildumus nav cēluši, konstatējot, ka saskaņā ar *WAO* maksājamā papildu piemaksa, kuras piešķiršana nav atkarīga no pieteicēja personīgo vajadzību individuālā vērtējuma, ir pielīdzināma invaliditātes pabalstam Lēmuma Nr. 3/80 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta nozīmē un tādēļ ietilpst šī pēdējā lēmuma materiālajā piemērošanas jomā, *Centrale Raad van Beroep* tomēr rodas jautājums, pirmkārt, par šī lēmuma 6. panta 1. punkta pirmās daļas tiešo iedarbību un piemērošanas jomu, ņemot vērā, ka dzīvesvietas klauzulu aizliegums tajā ir noteikts absolūti, kamēr pēc minētā lēmuma pieņemšanas datuma Regula Nr. 1408/71 tika grozīta tā, ka šis aizliegums, pastāvot noteiktiem nosacījumiem, speciālajiem no iemaksām neatkarīgajiem pabalstiem nav piemērojams.

55 Otrkārt, iesniedzējtiesai rodas zināmas šaubas par diskriminācijas pilsonības dēļ aizlieguma principa interpretāciju EEK un Turcijas asociācijas kontekstā.

56 Šajā ziņā, kā jau ir nospriedusi *Rechtbank te Amsterdam*, Lēmuma Nr. 3/80 3. panta 1. punktā paredzēto vienlīdzīgas attieksmes principu šajā lietā nevarot efektīvi piemērot, jo šī tiesību norma esot attiecināma tikai uz "personām, kas dzīvo kādā dalībvalstī", bet atbildētāju pamata lietā turpmākā dzīvesvieta ir Turcijā. Tomēr atšķirīga situācija ir Asociācijas nolīguma 9. panta gadījumā, kurā līdzīga atruna nav iekļauta.

57 Pamata lietas dalībnieki esot vienisprātis, ka šim pēdējam pantam ir tiešā iedarbība. Turklāt pastāvīgajā judikatūrā esot paredzēts, ka ir aizliegta ne tikai tieša diskriminācija pilsonības dēļ, bet arī visas netiešas diskriminācijas formas, kuras, piemērojot citus nošķiršanas kritērijus, faktiski noved pie tāda paša rezultāta.

58 Šajā lietā *Centrale Raad van Beroep* norāda uz divām atšķirīgām no *TW* 4.a panta izrietošām netiešās nošķiršanas pilsonības dēļ formām, kuras saistībā ar to iespējamo attaisnojumu ir jāizvērtē atsevišķi.

59 Pirmkārt, esot iespējams, ka salīdzinājumā ar personām, kurām ir tiesības saņemt [papildu piemaksu], kuras ir Nīderlandes pilsoņi un visbiežāk turpina dzīvot Nīderlandes teritorijā, lielākam tiesīgo personu skaitam, kuri ir citas valsts pilsoņi, tostarp lielai Turcijas pilsoņu grupai, vairs atbilstoši *TW* neesot tiesību saņemt papildu piemaksu, jo viņi vairs nedzīvo Nīderlandē.

60 Šajā ziņā pamatojums, ko Nīderlandes Karaliste izvirza attiecībā uz atbilstoši *TW* maksājamās papildu piemaksas eksporta iespējas izbeigšanu, esot iespējami problemātiska informācijas gūšana par piemaksas saņēmējiem, kas nedzīvo Nīderlandē, lai pārbaudītu viņu personīgo un īpašumtiesisko situāciju, papildu piemaksas finansējums no valsts budžeta līdzekļiem, valsts likumdevēja vēlme atgriezties pie sociālā nodrošinājuma būtības, t.i., pabalstu piešķiršanas iedzīvotājiem, kā arī *TW*, kas ir paredzēts, lai papildinātu sociālā nodrošinājuma maksājumu, līdz tas sasniedz Nīderlandes minimālās algas apmēru, īpašais raksturs.

61 Saistībā ar informācijas gūšanas nosacījumiem iesniedzējtiesa uzsver divpusēja nolīguma ar Turciju esamību, kas paredz kontroles iespējas šajā valstī. Tātad *Centrale Raad van Beroep* rodas jautājums, vai citi iemesli, kas būtībā ir saistīti ar finansiāla rakstura apsvērumiem, var būt pietiekams lietā, kuru izskata šī tiesa, aplūkojamās atšķirīgās attieksmes pamatojums.

62 Otrkārt, netieša nošķiršana pilsonības dēļ esot saskatāma tajā apstāklī, ka, sākot ar 2003. gada 1. jūliju, atbildētājiem pamata lietā maksājamā papildu piemaksa pilnībā tika atcelta, pamatojoties uz to, ka ieinteresētās personas dzīvo Turcijā, kamēr pārejas kārtības piemērošana, lai pakāpeniski atceltu šo piemaksu, attiecībā uz tādām personām, kurām ir tiesības uz [piemaksu], kurām ir Savienības vai noteiktu trešo valstu pilsonība, bet kuras dzīvo Savienības teritorijā, ir tikusi sākta tikai 2007. gadā.

63 Šajā kontekstā *Uwv* esot norādījusi, ka attiecīgā nošķiršana esot jāanalizē, ņemot vērā ierobežotos Asociācijas nolīguma mērķus pakāpeniski panākt darbinieku ar Turcijas pilsonību brīvu pārvietošanos un ilgtermiņā un pakāpeniski līdzsvarot ekonomiskos sakarus starp dalībvalstīm un Turciju. Tādējādi Asociācijas nolīguma 9. pantam neesot iespējams piešķirt tādu pašu piemērošanas jomu kā tā, kura ir piešķirta EKL 12. pantam.

64 Iesniedzējtiesai tomēr šaubās, ka šis iemesls ir pietiekams konstatētās atšķirīgās attieksmes pamatojums. Tā piebilst, ka saistībā ar Asociācijas nolīguma 9. panta interpretāciju tā vēlas gūt norādes par atbilstošiem apstākļiem, kas tai ļautu izvērtēt, vai attiecīgie valsts tiesību akti atbilst pamattiesībām, kuru ievērošanu nodrošina Tiesa, — tām, kuras garantē ECPAK un Pirmais papildu protokols.

65 Šādos apstākļos *Centrale Raad van Beroep* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai Lēmuma Nr. 3/80 6. panta 1. punkta [pirmā daļa], ņemot vērā tās redakciju un Lēmuma Nr. 3/80 un Asociācijas nolīguma mērķi un būtību, ietver skaidru un precīzu pienākumu, kas attiecībā uz tā izpildi vai sekām nav atkarīgs no vēlāka akta pieņemšanas un tādējādi nozīmē, ka šai tiesību normai var būt tieša iedarbība?

2) Gadījumā, ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša:

a) Vai, piemērojot Lēmuma Nr. 3/80 6. panta 1. punktu, kādā veidā ir jāņem vērā Regulas Nr. 1408/71 grozījumi, kas izdarīti pēc 1980. gada 19. septembra un attiecas uz speciālajiem no iemaksām neatkarīgajiem pabalstiem?

b) Vai šajā ziņā ir nozīme Asociācijas nolīguma Papildu protokola 59. pantam?

3) Vai Asociācijas nolīguma 9. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to netiek pieļauts piemērot tādu dalībvalsts tiesību normu kā Nīderlandes *TW* 4.a pants, ar ko netieši tiek radīta atšķirīga attieksme pilsonības dēļ,

— pirmkārt, tādēļ, ka personu, kuras ir citas, nevis Nīderlandes valsts pilsoņi, ieskaitot lielu Turcijas pilsoņu grupu, kuriem vairs nav tiesību saņemt papildu piemaksu, jo viņi vairs nedzīvo Nīderlandē, skaits ir lielāks par tādu personu skaitu, kurām ir Nīderlandes pilsonība, un,

— otrkārt, tādēļ, ka papildu piemaksas izmaksa Turcijas pilsoņiem, kas dzīvo Turcijā, tika atcelta ar 2003. gada 1. jūliju, kamēr papildu piemaksas izmaksa personām, kas ir Eiropas Savienības dalībvalsts vai noteiktas trešās valsts pilsoņi, kuri dzīvo Eiropas Savienības teritorijā, pakāpeniski tika atcelta tikai ar 2007. gada 1. janvāri?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

66 Ar savu pirmo jautājumu iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai Lēmuma Nr. 3/80 6. panta 1. punkta pirmajai daļai dalībvalstīs ir tiešā iedarbība.

67 Atbilstoši Tiesas pastāvīgajai judikatūrai Kopienas ar trešajām valstīm noslēgta līguma noteikumam ir tieša iedarbība, ja, ņemot vērā tā formulējumu, kā arī šī līguma mērķi un raksturu, noteikums paredz skaidru un precīzu pienākumu, kura ieviešana vai iedarbība nav atkarīga no jebkāda tālāka pasākuma veikšanas. Tādi paši nosacījumi ir piemērojami tad, ja ir jānosaka, vai tieša iedarbība var būt Asociācijas padomes lēmumam (skat. tostarp 1999. gada 4. maija spriedumu lietā C-262/96 *Sürül*, *Recueil*, I-2685. lpp., 60. punkts un tajā minētā judikatūra).

68 Runājot par Lēmuma Nr. 3/80 6. panta 1. punkta pirmās daļas formulējumu, šajā normā skaidri, precīzi un bez nosacījumiem ir paredzēts dalībvalstu aizliegums minētajā normā norādītos pabalstus samazināt, pārveidot, apturēt, atsaukt vai konfiscēt, pamatojoties uz to, ka persona, kura ir tiesīga tos saņemt, dzīvo Turcijā vai citas dalībvalsts teritorijā, nevis tās dalībvalsts teritorijā, kurā atrodas institūcija, kas ir atbildīga par pabalstu izmaksu.

69 Kā pamatoti norāda Eiropas Komisija, ar šo tiesību normu ir noteikts pienākums, kas ir vērsts uz precīza rezultāta sasniegšanu, t.i., aizliegumu noteikt jebkādu ierobežojumu attiecībā uz konkrēto Turcijas pilsoņu atbilstoši dalībvalsts regulējumam iegūto tiesību eksportu. Tādējādi indivīds uz šādu pienākumu var atsaukties valsts tiesā, prasot nepiemērot pretējas dalībvalsts tiesiskā regulējuma tiesību normas, un tādēļ nav jāveic papildu piemērošanas pasākumi (pēc analoģijas skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Sürül*, 63. punkts).

70 Tādējādi Lēmuma Nr. 3/80 6. panta 1. punkta pirmās daļas raksturs ir tāds, kas to skaidri atšķir no tāda rakstura, kāds piemīt dažādu sociālā nodrošinājuma jomā pieņemtu valstu tiesību aktu saskaņošanas tehniskajiem noteikumiem, tādiem kā minētā lēmuma 12. un 13. pantā norādītais regulējums, kas tika aplūkots lietā C-277/94 *Taflan-Met* u.c., kurā tika pieņemts 1996. gada 10. septembra spriedums (*Recueil*,

I-4085. lpp.) un saistībā ar kuru Tiesa ir nospriedusi, ka, kamēr Padome nav veikusi nepieciešamos īstenošanas pasākumus, dalībvalstu teritorijā tam nav tiešas iedarbības.

71 Iepriekš minēto interpretāciju nevar apšaubīt tādēļ, ka Lēmuma Nr. 3/80 6. panta 1. punkta pirmajā daļā ir precizēts, ka tajā paredzētais dzīvesvietas klauzulu aizliegums ir spēkā, "izņemot gadījumus, kad šajā lēmumā paredzēts citādi". Šajā ziņā ir pietiekami atzīmēt, ka attiecībā uz minētajā tiesību normā noteikto dzīvesvietas klauzulu aizliegumu minētajā lēmumā nav paredzēta neviena atruna vai ierobežojums.

72 Turklāt to pašu iemeslu dēļ, kuri ir paredzēti minētā sprieduma lietā *Sürül* 70.–72. pantā, konstatējums, ka Lēmuma Nr. 3/80 6. panta 1. punkta pirmā daļa var tieši regulēt privātpersonu situāciju, nav pretrunā Asociācijas nolīguma, kura sastāvdaļu šī tiesību norma veido, mērķa un rakstura apsvērumiem.

73 No minētā izriet, ka ar Lēmuma Nr. 3/80 6. panta 1. punkta pirmo daļu ir paredzēts precīzs un beznosacījuma noteikums, kas ir pietiekami iedarbīgs, lai to varētu piemērot valsts tiesa, un tādējādi ar to var regulēt privātpersonu tiesisko situāciju.

74 Tādējādi uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Lēmuma Nr. 3/80 6. panta 1. punkta pirmā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka tai ir tieša iedarbība, un tādēļ Turcijas pilsoņiem, kuriem šī tiesību norma ir piemērojama, ir tiesības tieši atsaukties uz to dalībvalsts tiesās, lai novērstu minētajai tiesību normai pretēju iekšējo tiesību noteikumu piemērošanu.

Par otro jautājumu

75 Uzdodama otro jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Lēmuma Nr. 3/80 6. panta 1. punkta pirmā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka tāds dalībvalsts regulējums kā *TW* 4.a pantā norādītais ar minēto tiesību normu netiek pieļauts tiktāl, ciktāl atbilstoši valsts tiesību aktiem piešķirta papildu piemaksa ar to tiek atcelta tāpēc, ka šīs piemaksas saņēmēji vairs nedzīvo šīs valsts teritorijā.

76 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka Lēmuma Nr. 3/80 6. panta 1. punkta pirmajā daļā saistībā ar šajā daļā norādītajiem sociālā nodrošinājuma pabalstiem, starp kuriem ir iekļauti naudas pabalsti invaliditātes gadījumos, ir ietverts dzīvesvietas klauzulu aizlieguma princips.

77 Kā izriet no lēmuma lūgt prejudiciālu nolēmumu, lietas dalībnieki pamata lietā ir piekrituši, ka tāds sociālais pabalsts kā papildu piemaksa, ko maksā atbilstoši tādai sociālā nodrošinājuma kārtībai kā tā, kas ir izveidota ar *WAO*, ir jāpielīdzina invaliditātes pabalstam Lēmuma Nr. 3/80 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta nozīmē un tādējādi tas ietilpst šī lēmuma 6. panta 1. punkta pirmās daļas materiālajā piemērošanas jomā.

78 Turklāt ir noteikts, ka atbildētāji pamata lietā ir Turcijas pilsoņi, kas ir likumīgi uzturējušies un strādājuši dalībvalsts teritorijā. Pēc algota darba veikšanas noteiktā laikposmā tie ir ieguvuši tiesības uz sociālajiem pabalstiem atbilstoši uzņēmējas dalībvalsts regulējumam. Šajā lietā runa ir par invaliditātes pabalstu, jo ieinteresētās personas nespēj turpināt strādāt, kā arī *TW* paredzēto papildu piemaksu, jo pensijas apmērs, uz kuru viņiem ir tiesības, ir mazāks par minimālo algu. Šie divi pabalsti atbilstoši Papildu protokola 39. panta 4. punktam, kurā ir paredzēta iespēja eksportēt

dalībvalstīs iegūtas vecuma pensijas, invaliditātes un pārdzīvojošā laulātā pensijas, noteiktā laikposmā tiem faktiski tika maksāti, tostarp pēc tam, kad viņi bija atgriezušies Turcijā, — arī šajā valstī.

79 Pastāvot šādiem nosacījumiem, atbildētāji pamata lietā kā darbinieki ar Turcijas pilsonību, kas saņem atbilstoši dalībvalsts tiesību aktiem iegūtus invaliditātes naudas pabalstus un turpina dzīvot Turcijā, ir iekļauti Lēmuma Nr. 3/80 6. panta 1. punkta pirmās daļas piemērošanas jomā attiecībā uz personām.

80 Ir jāpiebilst, kā jau ticis nospriests šī sprieduma 71. punktā, ka no Lēmuma Nr. 3/80 6. panta 1. punkta pirmajā daļā noteiktā dzīvesvietas klauzulu aizlieguma minētajā lēmumā nav paredzēta neviena atruna vai ierobežojums.

81 Ņemot vērā visu iepriekš minēto, visi nosacījumi Lēmuma Nr. 3/80 6. panta 1. punkta pirmās daļas piemērošanai tādai situācijai, kāda tiek aplūkota pamata lietā, ir izpildīti.

82 No tā izriet, ka tādi Turcijas pilsoņi kā atbildētāji pamata lietā var efektīvi pamatoties uz Lēmuma Nr. 3/80 6. panta 1. punkta pirmo daļu, prasot, lai papildu piemaksa, ko viņi saņēma atbilstoši *WAO*, viņiem tiktu maksāta arī turpmāk Turcijā.

83 Apstāklis, ka, runājot par tādu sociālo pabalstu kā papildu piemaksa, regulējums, kāds šobrīd ir paredzēts Regulā Nr. 1408/71, atšķiras no regulējuma, kas tika ieviests ar Lēmumu Nr. 3/80, iepriekš minēto konstatējumu neietekmē.

84 Regula Nr. 1408/71 kopš Regulas Nr. 1247/92 pieņemšanas ir tikusi grozīta. Tātad kopš šīs pēdējās regulas stāšanās spēkā 1992. gada 1. jūnijā tāda paša veida papildu piemaksa kā speciālie no iemaksām neatkarīgie naudas pabalsti atbilstoši Regulas Nr. 1408/71 4. panta 2.a punkta a) apakšpunktam ir tieši iekļauti tās materiālajā piemērošanas jomā.

85 Turklāt, sākot ar to pašu datumu, ar Regulu Nr. 1247/92 Regulā Nr. 1408/71 tika iekļauts jauns 10.a pants, kurā ir paredzēts izņēmums no šīs pēdējās minētās regulas 10. panta 1. punktā paredzētā pienākuma eksportēt pabalstus.

86 Turklāt ar Regulu Nr. 647/2005 *TW*, kas 2000. gadā tika grozīts ar *BEU*, tika pievienots Regulas Nr. 1408/71, kurā grozījumi tika izdarīti ar Regulu Nr. 1247/92, II pielikumā iekļautajam tādu speciālo no iemaksām neatkarīgo naudas pabalstu sarakstam Regulas Nr. 1408/71 4.a panta nozīmē, kuriem atbilstoši šīs pēdējās minētās regulas 10.a pantam netiek piemērots tās 10. pantā paredzētais eksportēšanas pienākums.

87 Tieši uz šī pamata Nīderlandes Karaliste veica papildu piemaksas, kas iepriekš bija paredzēta *TW*, atcelšanu Savienības pilsoņiem gadījumā, ja saņēmēji nedzīvo Nīderlandes teritorijā.

88 Tomēr tādos apstākļos, kādi pastāv pamata lietā, situācija, kad agrāki darbinieki, kuriem ir Turcijas pilsonība un kuri ir atgriezušies Turcijā, turpina, piemērojot Lēmuma Nr. 3/80 6. panta 1. punkta pirmo daļu, saņemt tādu sociālo pabalstu kā papildu piemaksa, kamēr attiecībā uz Savienības pilsoņiem, kas nedzīvo tās dalībvalsts teritorijā, kura to ir piešķīrusi, tā ir atcelta, nevar tikt uzskatīta par nesaderīgu ar Papildu protokola 59. panta, saskaņā ar kuru Turcijas pilsoņiem nepiemēro labvēlīgāku režīmu

par to, ko piemēro Savienības pilsoņiem, prasībām (šajā ziņā skat. tostarp 2009. gada 19. februāra spriedumu lietā C-228/06 *Soysal* un *Savatli*, Krājums, I-1031. lpp., 61. punkts).

89 Pirmkārt, šī paša Papildu protokola 39. panta 4. punktā ir tieši paredzēts noteiktu sociālā nodrošinājuma pabalstu, tostarp invaliditātes pensijas, ko darbinieki, kuriem ir Turcijas pilsonība, ir ieguvuši atbilstoši vienas vai vairāku dalībvalstu regulējumam, eksports uz Turciju.

90 Otrkārt, ar Lēmuma Nr. 3/80 2. panta pirmo ievilkumu tā piemērošanas jomā ir iekļauti darbinieki, kuriem ir Turcijas pilsonība un kuriem "ir bijuši piemērojami" vienas vai vairāku dalībvalstu tiesību akti, neparedzot citus precizējumus, kamēr saistībā ar šo darbinieku ģimenes locekļiem šī 2. panta otrajā ievilkumā tiek prasīts, lai šie ģimenes locekļi "dzīvotu kādā dalībvalstī".

91 Turklāt, ja Lēmuma Nr. 3/80 ietvaros tiktu piemērots regulējums, kas šobrīd saistībā ar speciālajiem no iemaksām neatkarīgajiem naudas pabalstiem ir spēkā atbilstoši Regulai Nr. 1408/71, tas nozīmētu minētā lēmuma grozīšanu, lai gan saskaņā ar Asociācijas nolīguma 8.–22. pantu šāda kompetence ir rezervēta tikai Asociācijas padomei.

92 Visbeidzot, ir jākonstatē, ka atbildētāji pamata lietā pēc tam, kad uzņēmējā dalībvalstī tiem ir iestājusies invaliditāte, ir atgriezušies Turcijā.

93 Saskaņā ar pastāvīgo Tiesas judikatūru Turcijas pilsonis, kas ir bijis likumīgi nodarbināts dalībvalsts darba tirgū ar Asociācijas nolīgumu izveidotās Asociācijas padomes pieņemtā 1980. gada 19. septembra Lēmuma Nr. 1/80 par asociācijas attīstību 6. panta nozīmē, uz šī lēmuma pamata nevar iegūt tiesības turpināt uzturēties

šīs dalībvalsts teritorijā pēc tam, kad viņš ir kļuvis par nelaimes gadījuma darbā, kurš ir izraisījis pastāvīgu darba nespēju, kas viņu galīgi izslēdz no darba tirgus, upuri (skat. 1995. gada 6. jūnija spriedumu lietā C-434/93 *Bozkurt*, *Recueil*, I-1475. lpp., 42. punkts).

94 Šādos apstākļos nevar efektīvi apgalvot, ka ieinteresētās personas pēc pašu iniciatīvas un bez pamatotiem iemesliem būtu atstājušas uzņēmējas dalībvalsts teritoriju un ka šāda rīcība būtu izraisījusi atbilstoši EEK un Turcijas asociācijai iegūto tiesību zaudēšanu (skat. tostarp 2010. gada 4. februāra spriedumu lietā C-14/09 *Genc*, Krājums, I-931. lpp., 42. punkts).

95 Tātad agrāku migrējošu darbinieku, kuriem ir Turcijas pilsonība, tādu kā atbildētāji pamata lietā situāciju pēc tam, kad pēc tiesību uzturēties uzņēmējā dalībvalstī zaudēšanas tādēļ, ka viņiem tajā ir iestājusies invaliditāte, viņi ir atgriezušies Turcijā, Papildu protokola 59. panta piemērošanas vajadzībām nevar efektīvi salīdzināt ar Savienības pilsoņu situāciju, jo šie pēdējie minētie, tā kā viņiem ir tiesības brīvi ceļot, kā arī uzturēties dalībvalstu teritorijā un viņi tādējādi saglabā savas tiesības uzturēties dalībvalstī, kura piešķir attiecīgo pabalstu, pirmkārt, var izvēlēties atstāt šīs dalībvalsts teritoriju un šī fakta dēļ zaudēt tiesības uz šo pabalstu un, otrkārt, ir tiesīgi jebkurā brīdī atgriezties attiecīgajā dalībvalstī (pēc analoģijas skat. 2007. gada 18. jūlija spriedumu lietā C-325/05 *Derin*, Krājums, I-6495. lpp., 68. punkts, kā arī 2010. gada 22. decembra spriedumu lietā C-303/08 *Bozkurt*, Krājums, I-13445. lpp., 45. punkts).

96 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz otro jautājumu ir jāatbild, ka Lēmuma Nr. 3/80 6. panta 1. punkta pirmā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka tādos apstākļos, kādi ir pamata lietā, ar to netiek pieļauts dalībvalsts regulējums, ar kuru, kā tas ir *TW* 4.a panta gadījumā, tiek atcelta tāda atbilstoši valsts tiesību aktiem piešķirtā pabalsta kā papildu piemaksa izmaksa agrāk migrējušiem darbiniekiem, kuriem ir Turcijas pilsonība, tādēļ, ka pēc tam, kad uzņēmējā dalībvalstī viņiem ir iestājusies invaliditāte un tādēļ viņi ir zaudējuši tiesības uzturēties šajā dalībvalstī, viņi ir atgriezušies Turcijā.

Par trešo jautājumu

97 Trešais iesniedzējtiesas uzdotais jautājums būtībā attiecas uz ietekmi, kas tādā gadījumā, kāds tiek izskatīts pamata lietā, ir Asociācijas nolīguma 9. pantā paredzētajam vienlīdzīgas attieksmes principam, ar kuru, "neskarot īpašus noteikumus, k[o] [Asociācijas padome] var [..] pieņemt [..] saskaņā ar [šī nolīguma] 8. pantu", ir aizliegta jebkāda diskriminācija pilsonības dēļ.

98 Saskaņā ar Tiesas judikatūru ar Lēmuma Nr. 3/80 3. panta 1. punktu konkrētajā sociālā nodrošinājuma jomā tiek īstenots un konkretizēts vispārējais Asociācijas nolīguma 9. pantā paredzētais diskriminācijas pilsonības dēļ aizlieguma princips (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Sürül*, 64. punkts, 2000. gada 14. marta spriedumu apvienotajās lietās C-102/98 un C-211/98 *Kocak* un *Örs*, *Recueil*, I-1287. lpp., 36. punkts, kā arī 2004. gada 28. aprīļa spriedumu lietā C-373/02 *Öztürk*, *Recueil*, I-3605. lpp., 49. punkts).

99 Kā izriet jau no Lēmuma Nr. 3/80 3. panta 1. punkta formulējuma, šī tiesību norma kā tāda ir piemērojama, "neskarot īpašos [minētā] lēmuma noteikumus".

100 Taču šī lēmuma 6. panta 1. punkta pirmā daļa ir šāds īpašs noteikums, par kura apjomu Tiesa jau ir spriedusi pirmā un otrā jautājuma ietvaros.

101 Ņemot vērā iepriekš minēto, uz trešo jautājumu ir jāatbild, ka tādai situācijai kā tā, kas tiek izskatīta pamata lietā, Asociācijas nolīguma 9. pants nav piemērojams.

Par tiesāšanās izdevumiem

102 Attiecībā uz lietas dalībniekiem pamata lietā šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

1) **Asociācijas padomes 1980. gada 19. septembra Lēmuma Nr. 3/80 par Eiropas Kopienu dalībvalstu sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem, kuriem ir Turcijas pilsonība, un viņu ģimenes locekļiem 6. panta 1. punkta pirmā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka tai ir tieša iedarbība, un tādēļ Turcijas pilsoņiem, kuriem šī tiesību norma ir piemērojama, ir tiesības tieši atsaukties uz to dalībvalstu tiesās, lai novērstu minētajai tiesību normai pretēju iekšējo tiesību noteikumu piemērošanu;**

2) **Lēmuma Nr. 3/80 6. panta 1. punkta pirmā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka tādos apstākļos, kādi ir pamata lietā, ar to netiek pieļauts dalībvalsts regulējums, ar kuru, kā tas ir 1986. gada 6. novembra Likuma par papildu pabalstiem (*Toeslagenwet*) 4.a panta gadījumā, tiek atcelta tāda atbilstoši valsts tiesību aktiem piešķirtā pabalsta kā invaliditātes pensijas papildu piemaksa izmaksa agrāk migrējušiem darbiniekiem, kuriem ir Turcijas pilsonība, tādēļ, ka pēc tam, kad uzņēmējā dalībvalstī viņiem ir iestājusies invaliditāte un tādēļ viņi ir zaudējuši tiesības uzturēties šajā dalībvalstī, viņi ir atgriezušies Turcijā;**

3) Nolīguma, ar kuru izveido asociāciju starp Eiropas Ekonomikas Kopienu un Turciju, kuru 1963. gada 12. septembrī Ankarā parakstīja Turcijas Republika, no vienas puses, un EEK dalībvalstis un Kopiena, no otras puses, un kurš Kopienas vārdā noslēgts, apstiprināts un ratificēts ar Padomes 1963. gada 23. decembra Lēmumu 64/732/EEK, 9. pants tādai situācijai kā tā, kas tiek izskatīta pamata lietā, nav piemērojams.

[Paraksti]